

Demografická analýza

a vývojové trendy pracovných síl v období
2001-2010 a 2011 – I. polroku 2013 v SR bez BSK
(vybrané výsledky)

VERZIA 1.0

ITMS KÓD: 27110130035

„Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia.“

Obsah

Zoznam tabuliek

Zoznam grafov

- 1 Úvod
- 2 Vymedzenie pojmov, vstupných zdrojov dát a metodiky
- 3 Vývoj demografických štruktúr z hľadiska veku a regiónu (analýza a vývojové trendy)
 - 3.1 Vývoj demografických štruktúr z hľadiska veku v SR
 - 3.1.1 Vývoj zamestnanosti
 - 3.1.1.1 Vývoj zamestnanosti v SR
 - 3.1.1.2 Vývoj zamestnanosti v krajoch SR
 - 3.1.1.2.1 Trnavský kraj
 - 3.1.1.2.2 Trenčiansky kraj
 - 3.1.1.2.3 Nitriansky kraj
 - 3.1.1.2.4 Žilinský kraj
 - 3.1.1.2.5 Banskobystrický kraj
 - 3.1.1.2.6 Prešovský kraj
 - 3.1.1.2.7 Košický kraj
 - 3.2 Vývoj demografických štruktúr z hľadiska predproduktívnej časti obyvateľstva a regiónu
 - 3.2.1 Predproduktívna zložka obyvateľstva v SR
 - 3.2.2 Predproduktívna zložka obyvateľstva v krajoch SR
 - 3.2.2.1 Trnavský kraj
 - 3.2.2.2 Trenčiansky kraj
 - 3.2.2.3 Nitriansky kraj
 - 3.2.2.4 Žilinský kraj
 - 3.2.2.5 Banskobystrický kraj
 - 3.2.2.6 Prešovský kraj
 - 3.2.2.7 Košický kraj
 - 3.3 Vývoj demografických štruktúr z hľadiska produktívnej časti obyvateľstva a regiónu
 - 3.3.1 Produktívna zložka obyvateľstva v SR
 - 3.3.2 Produktívna zložka obyvateľstva v krajoch SR
 - 3.3.2.1 Trnavský kraj
 - 3.3.2.2 Trenčiansky kraj
 - 3.3.2.3 Nitriansky kraj

- 3.3.2.4 Žilinský kraj
- 3.3.2.5 Banskobystrický kraj
- 3.3.2.6 Prešovský kraj
- 3.3.2.7 Košický kraj

3.4 Vývoj demografických štruktúr z hľadiska poproduktívnej časti obyvateľstva a regiónu

3.4.1 Poproduktívna zložka obyvateľstva v SR

3.4.2 Poproduktívna zložka obyvateľstva v krajoch SR

- 3.4.2.1 Trnavský kraj
- 3.4.2.2 Trenčiansky kraj
- 3.4.2.3 Nitriansky kraj
- 3.4.2.4 Žilinský kraj
- 3.4.2.5 Banskobystrický kraj
- 3.4.2.6 Prešovský kraj
- 3.4.2.7 Košický kraj

3.4.3 Najstaršie zamestnania z hľadiska veku zamestnancov

4 Zhrnutie parciálnych analytických poznatkov

Literatúra

Prílohy

Zhrnutie

Vo vývoji vekovej štruktúry obyvateľstva v Slovenskej republike mimo Bratislavského kraja v období rokov 2001 až 2013 možno identifikovať niekoľko základných trendov. Podiel obyvateľov v predproduktívnom veku klesol vo všetkých krajoch, podiel obyvateľov v produktívnom veku zaznamenal vo všetkých krajoch nárast a takisto vo všetkých krajoch vzrástol podiel obyvateľov v poproduktívnom veku. Najvyšším podielom obyvateľov v predproduktívnom veku sú charakteristické Žilinský, Prešovský a Košický kraj. Naopak najnižší podiel obyvateľov v predproduktívnom veku zaznamenáva Trenčiansky a Nitriansky kraj. Poproduktívna zložka obyvateľstva je najviac zastúpená v Trenčianskom a Nitrianskom kraji. Naopak najmenej obyvateľov v poproduktívnom veku je v Prešovskom a Košickom kraji.

Starnutie populácie na regionálnej úrovni dokumentuje taktiež rast indexu starnutia, ten zaznamenal nárast vo všetkých krajoch. K tomuto faktu prispelo znižovanie podielu obyvateľstva v predproduktívnom veku za súčasného mierneho rastu podielu obyvateľstva v poproduktívnom veku. Stupeň starnutia v jednotlivých krajoch je rôzny. Najvyššiu hodnotu indexu starnutia vykazovali Trenčiansky a Nitriansky kraj. Práve Trenčiansky a Nitriansky kraj zaznamenali najväčší nárast indexu starnutia v sledovanom období a ako jediní zaznamenali hodnotu indexu starnutia nad 100 %. Na druhej strane najnižšiu hodnotu indexu starnutia zaznamenali Žilinský, Prešovský a Košický kraj.

Zmeny vo vekovej štruktúre sa prejavili v ekonomickom zaťažení produktívnej časti obyvateľstva. V dôsledku poklesu predproduktívnej zložky obyvateľstva došlo v sledovanom období k poklesu hodnôt indexu ekonomického zaťaženia produktívnej časti obyvateľstva neproduktívnu takmer vo všetkých krajoch. Najvyššiu hodnotu indexu ekonomického zaťaženia v sledovanom období zaznamenali Žilinský, Prešovský a Košický kraj. Naopak najnižšiu zase Trnavský a Trenčiansky kraj.

Z hľadiska štruktúry daných vekových charakteristík môžeme kraje Žilinský, Prešovský a Košický označiť za kraje s najpriaznivejším populačným vývojom. A na druhej strane kraje Trenčiansky a Nitriansky za kraje s najmenej priaznivým populačným vývojom.

Počet obyvateľov a jeho vekovo – rodová štruktúra je základným determinantom pracovnej sily. Obyvateľstvo v produktívnom veku predstavuje bezprostredný potenciál pre početnosť a štruktúru pracovnej sily, nakoľko pracovná sila je podmnožinou produktívneho obyvateľstva.

Zamestnanosť v Slovenskej republike nevykazuje vysokú variabilitu. Najnižší počet zamestnaných osôb od roku 2001 bol zaznamenaný v roku 2004, a to 1,78 miliónov osôb a najvyšší

v predkrízovom roku 2008, keď počet zamestnaných osôb takmer presiahol hranicu 1,9 milióna. Rozdiel medzi najnižšou a najvyššou zaznamenanou hodnotou zamestnanosti je približne 120 000 zamestnaných osôb. V posledných troch rokoch sa však jej vývoj stabilizoval na úrovni 1,85 miliónov zamestnaných osôb, čo však vzhľadom na mierne rastúci trend počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov nie je pozitívnym javom.

Vzhľadom na už uvedenú nízku variabilitu početností zamestnaných osôb v hospodárstve SR, predovšetkým v posledných rokoch, je zrejmé, že dopyt po zamestnancoch v jednotlivých časových obdobiach, ako aj v budúcnosti, tvorí v prvom rade náhradný dopyt, ktorý je determinovaný predovšetkým demografickými udalosťami ako úmrtie, či invalidita a demografickými procesmi ako starnutie (odchod do starobného dôchodku). Z týchto dôvodov je podrobné sledovanie stavu zamestnanosti podľa vekovej štruktúry jedným zo základných aspektov pri identifikácii budúcich potrieb a disparít na trhu práce.

Početnosť zamestnancov ostávajúci v práci aj v poproduktívnom veku sa nepretržite zvyšuje od roku 2003. Napriek tomu však tvorí takmer zanedbateľnú časť presahujúcu len mierne 1 % všetkých zamestnancov v SR. Aj vďaka tomu priemerný vek zamestnancov v SR, ako aj v jednotlivých krajoch, nepretržite rastie a zamestnanci starnú.

Priemerný vek zamestnancov SR v súčasnosti presahuje 42 rokov a za posledných 13 rokov tak vzrástol o 2,2 roku. Najstaršie kraje, z tohto hľadiska, sú Prešovský a Banskobystrický kraj.

S rastom priemerného veku zamestnancov súvisí aj predlžujúci sa vek odchodu zamestnancov do starobného dôchodku a tiež celkovo z trhu práce. Predovšetkým pri prognózovaní vývoja na trhu práce tvoria zamestnanci 60 a viac roční veľmi dôležitú skupinu, pretože v blízkej budúcnosti ich bude potrebné s veľkou pravdepodobnosťou nahradiť a predstavujú teda budúci náhradný dopyt zamestnávateľov.

V rámci Slovenskej republiky je zamestnaním s najvyšším podielom zamestnaných osôb vo veku 60 rokov a viac Operátori parných strojov a kotlov. Z ich celkového počtu bolo vo veku 60 rokov a viac 24 % osôb.